

CANAN DAĞDELEN

Canan Dağdelen ile, artON İstanbul'da gerçekleşen sergisi ikili YAPI hakkında sohbet ettik.

PAYLAŞ

Sergi başlığınız ikili YAPI. Neden özellikle YAPI büyük harflerle yazılıyor? Mimariyi ve yapılanmayı nasıl ele alıyorsunuz?

Benim için sergi ve çalışmaların isimleri çok önemli, doğru adlandırmalar için kendisi gibi bir iş aslında. Bir kısacık sözcük, içeriği hemen istediğim yere çekiyor ve işi destekliyor. Sözcük oyunlarını hep çok seviyorum, büyük küçük harflerle yazarak da önemli olan vurgulanmış oluyor. Çalışmalarında yapılanma sadece mimari formlarda değil işlemin kendisinde de tekrar ediyor; örneğin Yansıma adlı yerleştirme, sergi mekanına tek tek yapılandırılıyor, günlerce süren bir grup çalışması. Yavaş yavaş eser mekana inşa ediliyor, bu en heyecanlı aşama, sonuçta doğru adım adım, aylar süren uğraşlar, çalışmalardan sonra.

Haseki Hürrem Sultan Hamamı, serginin çıkış noktası. Bu mimari yapıda, kadın ve erkek hamamları sırt sırta duruyorlar, bunun bir nevi kadın erkek arasındaki dayanışmayı da temsil ettiğini düşünüyor musunuz?

Benzetmeniz çok güzel. İlk inşa edilmiş çifte hamam olarak, ben bunun kadına verilen değeri, eşitliği sembolize ettiğini düşünüyorum. Hem de Hürrem Sultan için yapılandırılmış, kendisi Osmanlı'da ilk nikahlanan hanım sultan, herhalde bu bir tesadüf değil.

Hamam ritüeli meşhurdur. Hatta eski Türk filmlerinde mahallenin kadınlarının bir araya geldiği, gelin adaylarının gözlemlendiği, ufak tath tartışmaların da yer aldığı bir sosyal buluşma noktası olarak görürüz. Hamamların bugünkü rolleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hamamlar bugün eski sosyal içeriğini yitirdi. Artık gelin adayları başka yerlerde gözlemleniyor veya gözlemlenmiyor. Sosyal yaşam başka alanlarda gerçekleşiyor.

Buralarda kültürel değerlerin yavaş yavaş koptuğunu, nesiller arası aktanlamadığını görüyoruz. Aslında hepimizin hayatı için belli ritüellerin çok önemli olduğunu, ancak onları yitirdikten sonra idrak ediyoruz. Bunlar yaşamın akışında duruşumuzu güçlendiriyor, ruhumuza iyi geliyor. Modern yaşam insanı kökünden çıkarıp dünyaya açtı, bu mutlaka pek çok farklı açılımları, yeni olasılıkları birlikte getirdi.

Yalnız yine bir yerlere, bir şeylere bağlanmaya çalışıyoruz. Yoksa uçan bir kuru yaprak gibiyiz. Tarihi ritüeller, mekanlar gözle görülmeyen fakat hepimizin bilinçaltı algıladığı verileri taşıyor. Bunlarla ilişkiye girmek bizi besliyor. Tabii hamamda bir de su faktörü var.

KATEGORİ
SANAT

YAZAR
SEZA BALI

TARİH
21 EYLÜL 2015

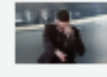
TREND HABERLER

ALISON
ROMAN'DAN
TARİF VAR

92. AKADEMİ
ÖDÜLLERİ
KAZANAN(LAR)

GEÇ OLDU,
GÜÇ OLMADI

92. AKADEMİ
ÖDÜLLERİ
YEMEKLERİ

Peki siz hamama gitmeyi, hamam ritüelini sever misiniz?

Ben hamama gitmeye baylıyorum, bundan daha iyi bir rahatlama, gevşeme düşünemiyorum. Bir de göbek taşına yatıp gökyüzünden inen ışık hüzmelerini görmek, üstünüzde hissetmek ne hoş. O anlarda gökyüzü ile daha yakından ilişki kurulabiliyor, kısıtlamasız sonsuz bir gökyüzüne bakmaktansa, kısıtlı çerçevelerden gökyüzüne bakmak, ışığı görmek, farkındalığımızı artırıyor. Bir de hamam tarihi bir yapı ise keyfimiz daha da artar.

Sizce kültürel önemlerini yitirdiler mi?

Evet.. Finliler yüzlerce yıldır sauna geleneğini sürdürüyorlar ve tüm dünyada uygulanıyor. Neden hamam kültürü için de yeni modeller geliştirilemesin? Önce bizlerin değerini sahiplenmemiz gerekir.

Mekana özgü çalışmanın getirdiği kolaylıklar/zorluklar nelerdir?

Kolaylıklar var mı bilmiyorum. Yolu zor, ama zor yolda yürümek bana daha çekici geliyor, mutluluk veriyor. Burada vermek istediğim, içeriği, formu hep mekanın verilerini göz önüne alarak aktarmaya çalışıyorum. Böylece pek çok faktörü bir araya getirmeye, bütünlemeye gayret ediyorum. Tüm bunları gözetenek geliştirilmiş bir konsepti izleyici algılıyor. Bunu hissetmek beni çok mutlu ediyor.

Neden porselen?

Porselen son derece narin ve özenli çalışma gerektiren bir malzeme. Bunun teknolojisini başardıktan sonra sonsuz renk ve form imkanlarını yakalamak gerçekten çok zevkli. Tabii aynı zamanda oldukça kırılğan. Sağlam mimari yapıtları böyle hassas kırılğan bir malzeme ile tanımlamak, mimarinin özüne karşı bir tutum içine giriyor, bu içeriğe, işlere tath bir karşıtlık, gerginlik katıyor.

'Akarak Birleşen' çalışmanızda, 'ol' kelimesini ele alıyorsunuz. Yazı ve tipografi ile olan ilişkinizden bahsedebilir misiniz?

Yazıyla olan ilişkim çok eskilere dayanıyor, diploma tezimden beri. Önceleri daha çok estetik kaygılarla yaklaştığım resimsel, kaligrafik çalışmalarım, daha sonra mesajlar veren latin alfabesi ile geliştirilmiş işlere dönüştü.

Ve en sonunda üç boyutlu mekana girdi, mekana yazılan yazılar oluştu. Bu son isim 'Akarak Birleşen' de yine kendi el yazımdan yola çıktım, küçük bir el yazısı kat kat büyüdü, işi özellikle insan boyutunda gerçekleştirdim. İki 'ol' sözcüğü sadece bir noktadan birleşerek var oluyorlar. Belki de ikili var olabilmenin ip uçlarını veriyorlar, pırl pırl çelik malzemeden, kendilerini, çevreyi yansıtarak.

Sufizm ve mistisizmin hayatınızda nasıl bir yeri var?

Her geçen gün bu felsefeyi daha iyi anlamaya ve deneyimlemeye çalışıyorum. Hayat hepimizi zaman zaman köşelere sıkıştırıyor, böyle zamanlarda sorgulamalar başlıyor ki içinde bulunduğumuz kriz, aslında bize çıkış yolunu, çözümü de birlikte getiriyor. Maddi dünyaya bağlı bir düşünce yapısında sürekli hayal kırıklıkları yaşıyoruz, egomuz bizi memnuniyetsizliğiyle sürekli uyarıyor. Etkenlik ve edilginlik arasında nasıl bir yol sürmeliyiz? Gerçek başarı ne? Bunlar üstüne çok düşündüm. Var oluşumuzun en önemli nedeni bu bize sunulan belli bir zamanda "olmamız", düşe kalka.

Viyana'da yaşıyorsunuz. Farklı bir kültürde yaşamınız, çalışmalarınızı ne yönde etkiliyor? Türk kültürüne hem içerden hem dışardan baktığınızı düşünüyor musunuz?

Evet, Rumi'nin de dediği gibi "gitmeden, gelemezsin". Benim için Viyana'da yaşamak Türk kültürüne mesafeli bakmamı sağladı; araya boşluklar koyarak diyebilirim, aynen çalışmalarım da olduğu gibi. Boşlukların yanında, dolu olanların değerini daha iyi görebiliyoruz. Uzun yıllar edindiğim öğrenim, Viyana'daki yaşam bana oradaki kültürel değerleri inceleme fırsatı verdi. Sanırım eğer burada çalışan bir sanatçı olsaydım ben de bu kadar birebir geleneksel, tarihsel motiflerle çalışmaya cesaret edemezdim. Sonuçta en önemli olanın düşünce yapınız olduğuna inanıyorum. Benim düşünce yapım Viyana'da formasyon buldu, oradaki sanat platformunun içinde büyüdü. Böylece farklı bir dili, sentezi zorlamadan yakalayabildim. Yaptıklarımın dönen çarka az da olsa birşeyler katabildiğim için kendimi son derece mutlu hissediyorum.